

1915)]. Tendentsii i perspektyvy rozvytku istorychnoi nauky ta filosofii v umovakh hlobalizatsii: materialy Vseukrainskoi molodizhnoi naukovoï konferentsii. K.: un-t im. B. Hrinchenka, 2017. S. 63–74. 14. Derzharkhiv Ternopilskoi obl. F. 322. Op. 1. Spr. 1. 326 ark. 15. Ibid. Spr. 2. 156 ark. 16. Ibid. Spr. 8. 4 ark. 17. Spr. 50. 218 ark. 18. Ibid. Spr. 54. 419 ark. 19. Ibid. Spr. 55. 222 ark. 20. Ibid. F. 370. Op. 1. Spr. 1a. 113 ark. 21. Ibid. Spr. 422. 21 ark. 22. Ibid. Spr. 423. 69 ark. 23. Ibid. Spr. 441. 6 ark. 24. Ibid. Spr. 442. 135 ark. 25. Ibid. Spr. 444. 70 ark. 26. Ibid. Spr. 466. 19 ark. 27. Ibid. Spr. 471. 78 ark. 28. Velyka viina 1914–1918 rr. i Ukraina [The Great War of 1914–1918 and Ukraine]: U dvokh knyakh. Knyha 2: Movoiu dokumentiv i svidchen. K.: TOV «Vydavnytstvo «Klio»», 2015. 800 s.

Olha Revutska

PECULIARITIES IN FORMATION AND REORGANIZATION OF FORENSIC POLICE AUTHORITIES OF THE TERNOPIL PROVINCE (AUGUST 1914 – MAY 1915)

The article analyzes the process of formation and reorganization of forensic police structures of the Ternopil province from August 1914 till May 1915. The structure, interrelations and powers of the mentioned institutes are elucidated here. An attempt has been made to reconstruct the personnel of forensic and police authorities.

Key words: forensic police authorities, Occupant Russian Administration, Ternopil province, World War I.

УДК 336.226.211(470) «1914/1918»

Світлана Орлик

ЦІНОВА ПОЛІТИКА РОСІЙСЬКОЇ ОКУПАЦІЙНОЇ ВЛАДИ НА ТЕРИТОРІЇ ГАЛИЧИНИ І БУКОВИНИ В ПЕРІОД ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

У статті розглянуто цінову політику російської окупаційної влади, яка здійснювалася на захоплених територіях Галичини й Буковини у встановленні максимальних цін (такс) на товари першої необхідності. Доведено, що інфляційні процеси, які відбувалися на окупованих західноукраїнських землях, були наслідком не лише військових дій, а й негативної фінансово-економічної поведінки російської окупаційної влади на захоплених територіях. Проведено аналіз максимальних цін (такс) на товари першої необхідності які встановлювалися у містах і тмінах Тернопільської, Львівської, Чернівецької та Перемишльської губерній, який вказував на негативну динаміку зростання цін. Встановлено, що примусові адміністративні заходи, які вживала російська окупаційна влада з метою штучного стримування інфляційних процесів та запобігання зростанню цін на продукти першої необхідності, виявилися малоефективними та не вирішували проблеми нестачі харчових продуктів.

Ключові слова: Перша світова війна, Галичина, Буковина, Російська імперія, російська окупація, цінова політика, товари першої необхідності.

Окупація російськими військами Галичини й Буковини у період Першої світової війни сприяла розвитку негативних соціально-економічних явищ на захоплених територіях. Передусім різко ускладнювалася ситуація з наявністю необхідної кількості харчових продуктів, що закономірно відобразилося у значному зростанні цін, приховуванні товарів і здійсненні різного роду спекуляцій, тощо. Російській окупаційній владі подібні тенденції були не вигідні, оскільки вони мали безпосереднє відображення на інтендантських закупівлях і реквізиції харчових продуктів, що здійснювалися для постачань російської армії. Крім того, розміщення російських військ у містах потребувало забезпечення можливості офіцерському складу відвідувати крамниці, підприємства громадського харчування тощо. Тож російська окупаційна влада, на тлі явної недостатності харчових продуктів, вживала низку примусових адміністративних заходів для штучного утримання зростання цін на товари першої необхідності.

Метою статті стало дослідження особливостей цінової політики російської окупаційної влади та розгляд механізму встановлення максимальних цін (такс) на товари першої необхідності на території Галичини й Буковини в період Першої світової війни.

Проблема діяльності російських окупаційних цивільних органів управління в Галичині та Буковині розглядалися багатьма українськими істориками, такими, як І. Берестом [1], В. Великочим [2], В. Глизнером [5], І. Ільницьким [6], І. Кучерою [7], М. Литвином [8], І. Лозинською [9], В. Любченко [10], О. Мазуром [11], О. Ресентом [14] та ін. Проте, проблеми фінансового управління, зокрема, цінової політики вони торкалися лише побіжно.

Компетенція у питаннях реалізації цінової політики органами цивільної окупаційної влади на захоплених територіях Галичини й Буковини, мала певну відмінність у періоди першої та другої

російської окупації. Зокрема, у тимчасовому положенні «Про управління областями Австро-Угорщини, зайнятими за правом війни» від 19 серпня 1914 р. [3, арк. 1–4 зв.] компетенція впливу губернатора і начальника повіту на питання ціноутворення на захоплених територіях не була конкретно визначена. Під час другого вторгнення російських військ у Східну Галичину й Північну Буковину в оновленому тимчасовому положенні «Про управління областями Австро-Угорщини, зайнятими за правом війни» від 3 липня 1916 р. п. 34 встановлено повноваження цих представників влади: губернатор був наділений правом «затверджувати усякого роду довідкові ціни», а начальникам повітів надавалося право «затверджувати усякого роду такси, з повідомленням про це губернатору» [4]. Тож з метою приборкання нестримного підвищення цін на продукти першої необхідності, окупаційна російська влада контролювала питання регламентації та примусового встановлення такс (тарифів) на ці продукти на всій окупованій території Галичини і Буковини.

У зв'язку з невизначеністю компетенції під час першої окупації, максимальні ціни на продукти у м. Львові у грудні 1914 р. та січні 1915 р. встановлювалися магістратом міста, підписувалися президентом міста Рutowським і затверджувалися львівським градоначальником, полковником Скалоном [4]. Очевидним було те, що такси і реальні ринкові ціни були далекими одне від одного через фактичний дефіцит продуктів харчування. Газета «Діло» у січні 1915 р. повідомляла, що «у м. Львові, як і по всій Східній Галичині, дорожнеча. Передовсім даєть ся відчувати брак палива, ... деякі конечні річи як сіль, нафта, сірники, вугіль, дерево, дуже дорогі і не можна їх дістати. Довіз поживи до сіл дуже тяжкий і нарід – як сказано – вже нині пухне з голоду» [15, с.3].

Про факти подорожчання продуктів у м. Львові писала щоденна політична газета (орган російської народної організації в Галичині) «Прикарпатська Русь» від 16 вересня 1914 р.: «ціни на харчові продукти дуже підвищилися. Булка коштує 6 гел.=2 коп., хліб 60–80 гел.=18–24 коп.» [16, с.4]. Постійне підвищення цін у м. Львові відбувалося, незважаючи на те, що «російська влада надавала місту щоденно 10 товарних вагонів для продовольства жителям» – такі відомості наводила 6 жовтня 1914 р. російська пропагандистська газета «Прикарпатська Русь» [13, с. 4]. Але не слід забувати, що м. Львів був важливим торговельним центром Галичини, де здійснювали закупи товарів, особливо промислової групи, торговці з усіх прилеглих до міста регіонів Галичини. А тому, до прикладу, такси цін на продукти у містах Кольбушова, Переворськ і Ярослав Перемишльської губернії, які ухвалювалися на засіданнях спеціальних комісій зі встановлення граничних цін на продукти першої необхідності (19–21 квітня 1915 р.), були на рівні цін міста Львова, а багатьох продуктів не було в наявності взагалі [23, арк. 3, 4 зв. – 5 зв., 7–7 зв.].

Якщо порівнювати такси на продукти у м. Тернополі з таксами, прийнятими у м. Львові станом на лютий 1915 р. (див. табл. 1), то можна констатувати, що такси цін у м. Львові були вищими майже за повним номенклатурним переліком. Лише на рубленій ковбасі ціни у м. Тернополі були вищими за львівські на 4 коп. Такси цін у м. Львові були вищими на більшість м'ясних продуктів (яловичину, телятину (задня частина та окорок варений без кісток), сало, житній хліб і пшеничне борошно І ґатунку – від 50 % – до 71,43 %. На яйця ціна у м. Львові була удвічі вищою за ціну в м. Тернополі і складала 2 ½ коп. за 1 шт.

Таблиця 1

Тарифи (такси) на продукти у м. Тернополі та м. Львові у лютому 1915 р.

Назва товарів	Одиниця виміру	Ціни, крб. коп.		Відхилення, +/- крб. коп. (р.3-р.4)	Темп приросту/убутку, %
		м. Львів*	м. Тернопіль		
1	2	4	3	5	6
Молочна булка	50 гр.	0,01 ½	0,01	- 0,00½	0,00
Пшенична булка	50 гр.	0,01 ½	0,01	- 0,00½	0,00
Житній хліб	1 кг	0,20	0,12 ½	- 0,07 ½	66,67
Напівтемний хліб	«	0,17	0,16 ½	- 0,00 ½	6,25
Пшеничне борошно І ґатунку	«	0,20–0,22	0,12 ½ – 0,16 ½	- 0,07 ½ – – 0,05 ½	66,67
Житнє борошно	«	0,18	0,10–0,13 ½	- 0,04 ½	38,46
Сіль поварена	«	0,06	0,06	0	0,00
Сало	«	1,00	0,62 ½	- 0,37 ½	61,29
Смалець	«	1,00	0,75	- 0,25	33,33

Коров'яче масло кухонне	«	1,20	1,00	- 0,20	20,00
Коров'яче масло обіднє	«	1,92	1,37 ½	- 0,54 ½	40,15
Яйця	1 шт.	0,02½	0,01 ½	- 0,01	100,00
Яловичина (печеня)	1кг	0,64	0,42 ½	- 0,21 ½	52,38
Яловичина (задня частина)	«	0,66	0,42 ½	- 0,23 ½	57,14
Яловичина (від кресця)	«	0,64	0,42 ½	- 0,23 ½	52,38
Яловичина («розбратель»)	«	0,64	0,42 ½	- 0,23 ½	52,38
Яловичина (передня частина)	«	0,48	0,32 ½	- 0,15 ½	50,00
Телятина (передня частина)	«	0,54	0,42 ½	- 0,11 ½	28,57
Телятина (задня частина)	«	0,72	0,42 ½	- 0,29 ½	71,43
Свинина (передня частина)	«	0,50	0,42 ½	- 0,07 ½	19,05
Свинина (задня частина)	«	0,62	0,50	- 0,12	24,00
Окорок варений, різаний без кісток	«	1,62	1,00	- 0,62	62,00
Ков різана	«	0,93	0,75	- 0,18	24,00
Ковбаса рублена	«	0,66	0,70	+ 0,04	-5,71
Крупа гречана	«	0,21	0,16 ½	- 0,04 ½	31,25

Складено автором на основі аналізу архівних джерел [19, арк. 222, 223].

У м. Збараж Тернопільської губернії такси на продукти і товари першої необхідності у 1914–1916 рр. встановлювалися міською радою магістрату міста та затверджувалися начальником Збаразького повіту [28, арк. 6]. З архівних документів видно, що такси цін на продукти на березень 1916 р. у м. Збаражі, які надавав магістрат на затвердження начальникові повіту, були ним відхилені (перекреслені) і поряд записані нижчі такси із резолюцією «підлягає опублікуванню» [31, арк. 132, 133]. Такі дії начальника повіту свідчать про бажання окупаційної влади штучно стримувати ріст цін, встановлюючи максимально можливі нижчі ціни порівняно з тими, які формувалися на споживчому ринку. Дані про визначені такси друкувалися двома мовами – російською та польською, вказувалися у двох валютах – російській та австрійській, пізніше інформація подавалася лише російською у рублях з копійками. Крім того, в оголошеннях про такси за 1914 р. ціни встановлювалися відносно двох, актуальних для місцевого населення, одиниць виміру кількості товару: прийнятих у Австро-Угорській імперії і зручних для місцевого населення – кілограмах, і прийнятих у Російській імперії та зручних для російських солдат – фунтах. Наприкінці оголошення, зазвичай, зазначалося, що «у випадках продажу продуктів за ціною, вищою від встановленої такси, а також відмови в розрахунках російськими грошима за встановленим курсом необхідно терміново повідомляти чинам поліції або магістрату» [28, арк. 6]. Крім того, у м. Збаражі в 1914 р. такси на м'ясо встановлювалися окремо від інших продуктів, а починаючи з 1915 р. вони включалися у загальний перелік таксованих продуктів. Якщо порівнювати їх з цінами повітового міста Єлисаветграда Херсонської губернії, яке входило до складу Російської імперії, то значного перевищення цін у жовтні-грудні 1914 р. у м. Збараж не спостерігалось, а на м'ясо волове такси були навіть меншими (див. табл. 2).

Таблиця 2

Такси на м'ясо та м'ясні продукти у м. Збаражі Тернопільської губернії та м. Єлисаветграді Херсонської губернії (жовтень-грудень 1914 р.)

Назва товарів	Ціни у м. Збаражі		Ціни у м. Єлисаветграді	Відхилення, +/- крб., коп. (гр.3 – гр.4)
	крб., коп. за кг.	крб., коп. за фунт	крб., коп. за фунт	
	Жовтень грудень 1914р.		Вересень-грудень 1914 р.	
1	2	3	4	5
М'ясо свиняче	0,35	0,14	0,12–0,15	+ 0,02 – - 0,01
Сало	0,66	0,26	0,25	+0,01
Ковбаса і копчений бік	0,66	0,26	-	-

Свинячий бік із салом	0,48	0,19	-	-
Смалець	0,72	0,29	-	-
Шинка	0,84	0,34	-	-
М'ясо волове, передня частина	0,30	0,12	0,18–0,15 ½	-0,06 – -0,03 ½
М'ясо волове задня част.	0,30	0,12	0,15 ½- 0,10	- 0,03 ½ -+0,02
М'ясо волове кошерне	0,39	0,15	0,16	- 0,01
Баранина	0,25	0,10	-	-
Баранина кошерна	0,29	0,13	-	-
Телятина	0,27	0,11	-	-

Складено автором за даними [12, с.133; 28, арк. 7–8, 10–11].

Завдяки збереженню необхідних архівних документів управління начальника Збаразького повіту Тернопільської губернії за весь період російської окупації м. Збаража маємо унікальну можливість проаналізувати динаміку зміни таксових цін у цьому місті [28, арк. 6–8, 10–11; 29, арк. 95, 102, 107, 109, 148, 154; 31, арк. 133]. Об'єднавши продукти першої необхідності за групами, вдалося визначити, що за період з вересня 1914 р. – жовтня 1917 р. ціни зросли за всіма групами товарів. Діапазон зростання цін на окремі продукти коливався від 250 % – до 1300 %. Зокрема, загальна динаміка зростання такс на хліб, борошно та крупи у м. Збаражі упродовж 1914–1917 рр. зображена на рис. 1. Відносно утримання рівня цін на хлібо-круп'яні продукти спостерігалось з вересня 1914 р. – до січня 1917 р. Фактично, усі зазначені позиції цієї групи продуктів стартували з цін від 3 коп. – до 8 коп. за фунт і до січня 1917 р. досягли рівня цінових меж від 8 коп. – до 20 коп. за фунт. Тобто, темпи росту цін за період з вересня 1914 р. – по 1 січня 1917 р. склали в середньому біля 250 %. Починаючи з січня 1917 р., за цією групою продуктів спостерігався різкий стрибок цін. За період з вересня 1914 р. – по жовтень 1917 р. ціни зросли від 325 % на горох до 993,3 % на житній чорний хліб, а ціни на борошно у середньому зросли від 400 % – до 700 %.

Загальна динаміка росту цін на м'ясо, молоко і яйця у м. Збаражі наведена на рис 2. Фактична ціна на всі м'ясні продукти стартувала з позицій до 0,30 коп. за фунт і перебувала у стабільному рості до 1 січня 1917 р. За період з вересня 1914 р. – по жовтень 1917 р. ціни зросли: вчетверо на баранину, на м'ясо волове і телятину – майже вшестеро, на сало, м'ясо свиняче і ковбасу – біля 7 разів, смалець – у 6,9 разів. За досліджуваний період ціни на яйця зросли у 7,5 разів, а на молоко вп'ятеро. Безпрецедентний ріст ціни спостерігався на коров'яче масло від позначки 0,28 крб. у вересні 1914 р. – до 3,68 крб. за фунт у жовтні 1917 р., що складало ріст ціни на цей продукт на 1314,3 %.

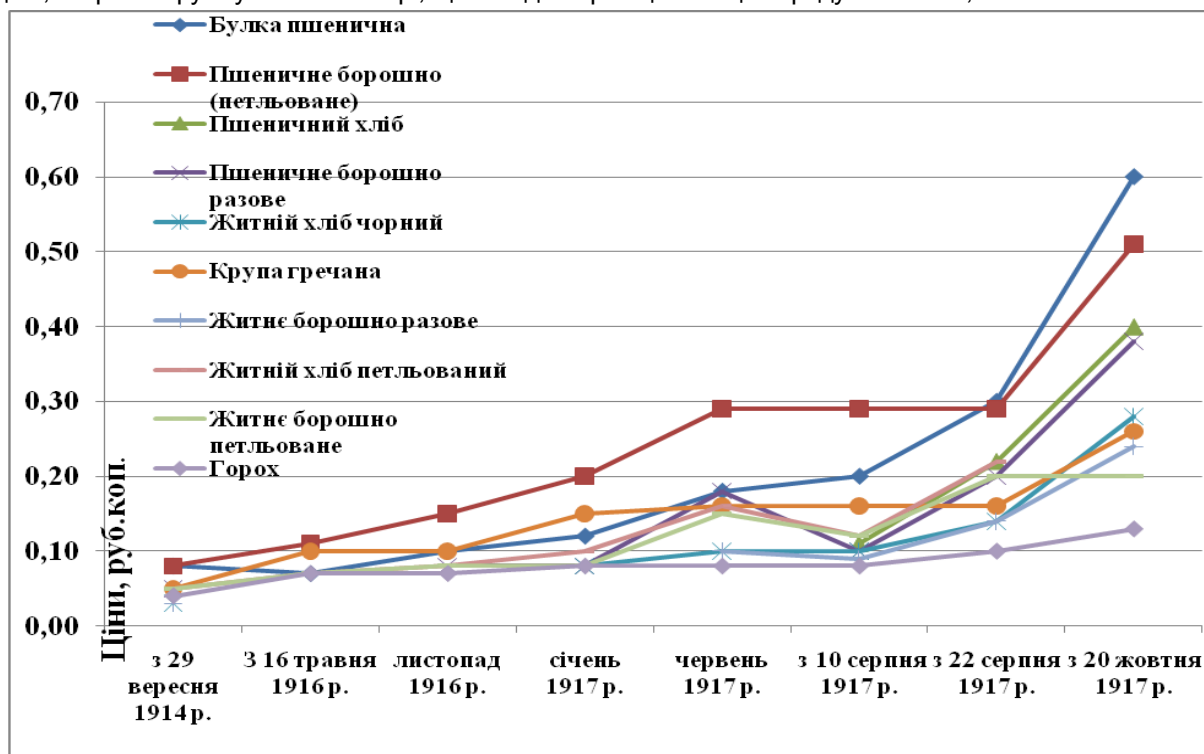

Рис. 1. Динаміка зміни такси цін на хліб, борошно та крупи у м. Збараж Тернопільської губернії (крб. коп. за фунт, 1914–1917 рр.)

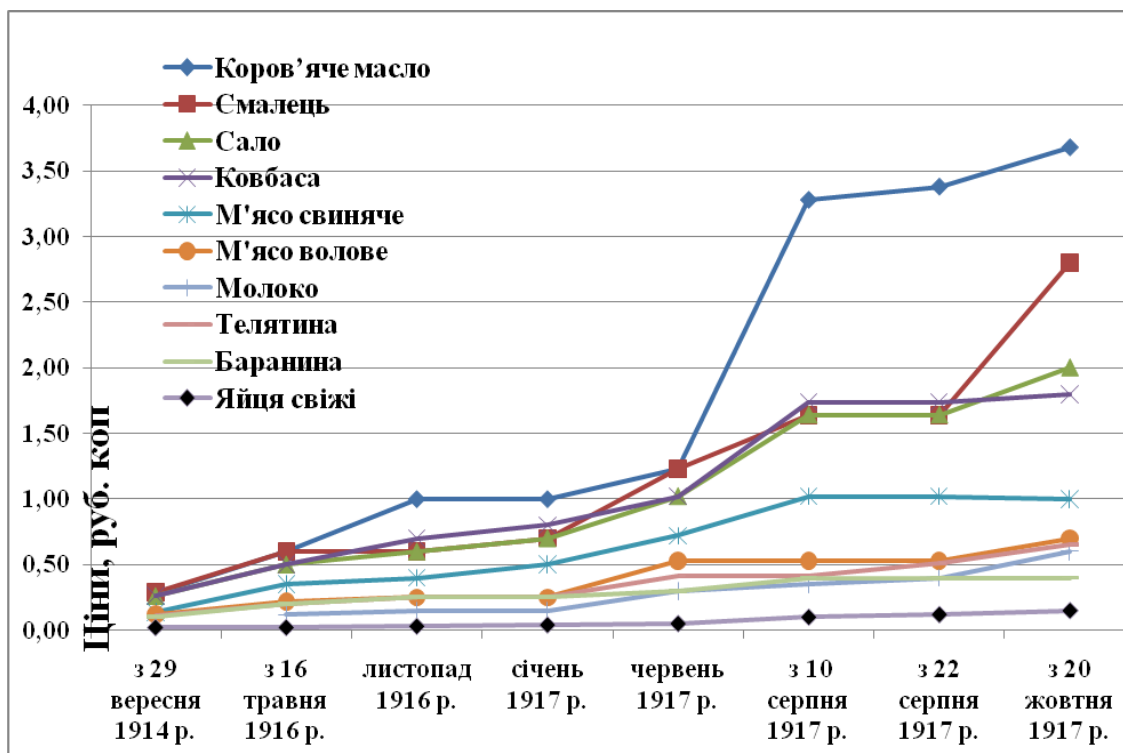

Рис. 2. Динаміка зміни такс цін на м'ясо, молоко та яйця у м. Збаражі Тернопільської губернії (крб., коп. за фунт, л., шт.), 1914–1917 рр.)

Як і в усій території Галичини й Буковини, у м. Збаражі фіксувалася значна кількість порушень за не дотримання установлених такс під час продажу товарів першої необхідності. Начальником гарнізону (комендантом) м. Збаража прийнято наказ № 22 від 12 листопада 1916 р., у якому наказано «усім військовим чином гарнізону при купівлі предметів, зазначених у таксах, дотримуватися цін, указаних у них, а осіб, які продають продукти за завищеними цінами, затримувати і передавати начальнику Збаразького повіту для притягнення їх до відповідальності» [32, арк. 13].

Регулярно проводилися засідання комісії із затвердження такс на продукти першої необхідності й у м. Броди Тернопільської губернії. Такі засідання відбувалися під головуванням начальника Бродівського повіту та за участю коменданта м. Броди, міського голови, членів магістрату та місцевих купців [33, арк. 1–1 зв., 2, 55–55 зв., 57–57 зв.]. Ухвалені комісією такси затверджувалися начальником повіту, роздруковувалися російською і польською мовами та розміщувалися безпосередньо у місцях торгівлі. Зазначена комісія м. Броди провела окреме засідання для затвердження довідкових цін на продукти харчування, опалення (дрова, вугілля, нафту), освітлення (гас, мастила, свічки стеаринові), чищення димохідних труб і вивезення нечистот [33, арк. 54–65 зв., 85–89 зв.].

На засіданні членів управи м. Косова Чернівецької губернії 15 серпня 1916 р. прийнято максимальні ціни (тарифи) на такі товари (табл. 3).

Таблиця 3

Максимальні ціни (такси) м. Косова Чернівецької губернії, затверджені 15 серпня 1916 р.

Назва продукту	Ціна		Назва продукту	Ціна	
	міра ваги	кор., гел.		міра ваги	кор., гел.
Борошно пшенич., завезене	100 кг.	150	М'ясо свин.	1 кг.	6
Борошно пшенич., завезене №2	100 кг.	130	Сало	1 кг.	6
Борошно пшенич., місцеве	100 кг.	110	Сmaleць	1 кг.	6
Борошно пшенич., місцеве №2	100 кг.	94	Сіль	1 топка	0,30
Борошно житнє	100 кг.	60	Масло	1 кг.	4,80
М'ясо волоче, теляче	1 кг.	2,4	Яйце свіже	1 шт.	0,10
Ковбаса	1 кг.	6	Яйце вар.	1 шт.	0,14
Нафта	1 л.	0,80	Дрова	Шух	70

Складено автором за даними [35, арк. 22].

Що характерно, зазначені ціни ухвалені управою м. Косова у австрійській валюті – коронах і гелерах, тобто у валюті, яка адекватно сприймалася місцевим населенням. Але російській владі такий стан речей не подобався. Враховуючи зауваження начальника Косівського повіту, надалі максимальні ціни (такси) на продукти першої необхідності вже ухвалювалися в російських рублях і звичних для росіян одиницях виміру – пуди і фунти, а не кілограми, чи топки (для солі) (див. табл. 3). Крім того, асортимент товарів, на які встановлювалися максимальні ціни, був змінений (див. табл. 3–4): до переліку додалися зерно і хліб печений, картопля, молоко; вилучилися з переліку смалець, масло, дрова; скоротився перелік видів борошна; у переліку залишилися незмінними: м'ясо, сало, ковбаса, сіль, яйце свіже, сірники і нафта. При цьому такси на продукти зростали.

Таблиця 4

Максимальні ціни (тарифи) м. Косова, затверджені 10 грудня 1916 р. і 10/28 лютого 1917 р.

Назва продукту	Один. виміру	Ціна, крб. коп.		Відхил. +/-
		від 10 грудня 1916 р.	від 10/28 лютого 1917 р.	
Жито	6 пуд.	27,00–30,00	27–30	0
Пшениця	6 пуд.	30	30	0
Кукурудза	6 пуд.	25,80–27	26,00–27,00	+0,20
Борошно пшеничне	6 пуд.	60	60	0
Борошно житнє	6 пуд.	42–45	42–45	0
Хліб з борошна царського	1 фунт	0,30	0,40	+0,10
Хліб темний	1 фунт	0, 25	0,30	+0,05
Хліб житній	1 фунт	0,25	0,30	+0,05
М'ясо вепрове	1 фунт	0,70	0,75	+0,05
М'ясо волове, теляче	1 фунт	0,50	0,50	0
Солонина (сало)	1 фунт	1	1	0
Ковбаса	1 фунт	1	1	0
Сіль	1 фунт	0,04	0,04	0
Картопля	6 пуд.	4,80	5	+0,20
Молоко	1 л.	0,15	0,15	0
Яйце свіже	1 шт.	0,08	0,08	0
Мило	1 фунт	1	1	0
Сірники	1 кор.	0,10	0,08	- 0,02
	10 кор.	0,90	0,75	- 0,15
Нафта	1 л.	0,30	0,30	0

Складено автором за даними [24, арк. 127–127 зв.; 25, арк. 21–21 зв.].

Мали місце випадки, коли ціни на продукти і товари першої необхідності визначалися військовою владою, командирами військових підрозділів, які дислокувалися у містах. Зокрема, наказом № 175 від 22 вересня 1916 р. по 3-му кавалерійському корпусу затверджено ціни на продукти у м. Кимполунг Чернівецької губернії та його околицях за підписом командира корпусу, генерал-лейтенанта, графа Келлера [38, арк. 3]. Зазначені ціни ухвалювалися відповідними, спеціально створеними, комісіями при магістраті. У цьому наказі наголошувалося, що перелік визначених цін мав бути розміщений на видних місцях, в усіх магазинах і лавках, а за не дотримання їх до винних осіб застосовуватимуться штрафи в сумі 3000 крб. із подальшим закриттям торгівлі і висланням.

Аналогічно, 5 листопада 1916 р. черговим генералом штабу армії, генерал-майором Пестрежецьким затверджено такси на продукти, фураж та інші товари для м. Кременець і Кременецького повіту Тернопільської губернії. Зазначені ціни були обов'язковими для застосування місцевим населенням, військовими частинами та іншими установами й організаціями при здійсненні роздрібної закупівлі продуктів, починаючи з 9 листопада 1916 р. і до терміну їх відміни [33, арк. 49].

У м. Городенка і Городенківському повіті Чернівецької губернії щомісяця затверджувалися такси на продукти першої необхідності, фураж, паливо та робочу силу [26, арк. 14; 37, арк. 145, 286]. Такси підписувалися начальником повіту та вивішувалися у громадських місцях.

Максимальні ціни (тарифи) встановлювалися не лише на продукти, фураж, худобу, паливо. Начальник Радауцького повіту Чернівецької губернії 19 вересня 1916 р. надсилав до Чернівецького губернатора на погодження затверджені ним такси-прейскуранти для ресторанів м. Радауць (м. Radautz, нині в Румунії – примітка автора). У листі зазначалося, що «такси встановлені відповідно до місцевих умов життя і на противагу тим, занадто завищеним цінам, які встановили віднедавна місцеві власники ресторанів»[38, арк. 31] (див. табл. 5).

Таблиця 5

Прейскурант цін для ресторанів м. Радауць Чернівецької губернії (вересень 1916 р.)

Назва страв	Ціна: крб., коп.
Гарячі страви:	
Щі	0,20
Картопляний суп	0,20
Локшина	0,20
Борщ	0,20
Печеня:	
Гусак з картоплею або іншими приправами	0,70
Качка –»-	0,70
Індик –»-	0,70
Яловичина	0,60
Телятина	0,60
Котлети рублені	0,60
Котлети відбивні (з телятини чи свинини)	0,60
Біфштекс	0,70
Розбрат	0,70
Солодке:	
Компот	0,25
Тістечка	0,25
Хліб до обіду повинен видаватися безкоштовно	

Складено автором за даними [38, арк. 32]

Аналогічно у м. Збаражі були встановлені відповідні такси для їдалень та ресторанів, а також окремо для кав'ярень і чайних [29, арк. 127, 136, 137].

Звичайно, подібне таксування громадського харчування зобов'язувало власників ресторанів, їдалень і трактирів закуповувати продукти за цінами, які дозволяли б при калькуляції ціни на готову продукцію вкладатися у визначені таксою ціни. А якщо це було не можливим, то діяльність підприємств громадського харчування ставала збитковою, а самі вони приреченими на закриття. Крім того, у ціну страв мали закладатися й інші витрати: за оренду приміщення, освітлення, опалення, податки, а також мінімально можливі прибутки. Власниця трактиру у м. Збаражі Роза Гольденцвейг, у березні 1917 р., повідомляла начальникові Збаразького повіту: «при теперішній дорожнечі необхідних для купівлі трактирних продуктів, а також опалення та освітлення, у мене абсолютно не має ніякого заробітку, – що можу підтвердити присягою» [30, арк. 1–2]. Вона скаржилася на те, що у попередньому році ціни були на половину нижчими, а «за самий важливий для нас артикул, цукор, ми в теперішній час платимо, буквально, у 6 разів більше, ніж у попередньому році» [30, арк. 1–2].

У м. Коломия Чернівецької губернії 19 липня 1916 р. також створено комісію для встановлення довідкових цін і такс на продукти першої необхідності. До складу комісії входили представники: військового відомства, державного контролю, міського самоуправління, землевласників Коломийського повіту, жителів і торговців м. Коломия. Вже 20 липня 1916 р. у публічних місцях міста були розклеєні оголошення з відповідними таксами цін на харчові продукти і товари першої необхідності для м. Коломия [39, арк. 16–17].

Погіршення стану на продовольчому ринку змусило магістрат м. Снятина Чернівецької губернії вже через 20 днів переглянути такси на продукти, які були прийняті 5 вересня 1916 р. (див. табл. 6).

Таблиця 6

**Такси на продукти і товари в м. Снятину Чернівецької губернії, від 5 вересня
та 25 вересня 1916 р.**

№ п/п	Назва продукту	Такса, крб. коп.			
		Одиниця виміру	Станом на 05.09.16 р.	Станом на 25.09.16 р.	Відхилення, +/-
1	М'ясо волове:	1 кг	0,75		
	задня частина	1 кг	-	0,90	+0,15
	передня частина	1 кг	-	0,82	+0,07
	вирізка	1 кг	-	1,00	+0,25
2	Свинина:	1 кг	0,70		
	вирізка	1 кг	-	1,00	+0,30
	ребра	1 кг	-	0,80	+0,10
	окорок	1 кг	-	0,95	+0,25
3	Телятина	1 кг	0,60	0,80	+0,20
4	Баранина	1 кг	0,40	0,52	+0,12
5	Сало сире:	1 кг	1,10		
	верхнє сало	1 кг	-	1,45	+0,35
	внутрішнє сало	1 кг	-	1,50	+0,40
6	Смалець	1 кг	1,20	-	x
7	Масло кухонне	1 кг	1,50	-	x
8	Картопля	1 кг	0,40	-	x
9	Молоко	1 літр	0,10	-	x
10	М'ясні вироби:				
	копчена вирізка	1 кг	-	2,00	x
	ковбаса	1 кг	-	1,70	x
	окорок (шинка)	1 кг	-	2,00	x

Складено автором за даними [39, арк. 138; 40, арк. 67].

Російській окупаційній владі було важко установити тотальний контроль за дотриманням установлених гранично максимальних цін (такс). Обмеженість контингенту російської цивільної адміністрації та поліції (включаючи військову) та значні простори захоплених територій з певними географічними особливостями не давали можливості своєчасно виявити порушників і притягти їх до відповідальності. Мали місце прояви масової непокори з дотриманням установлених норм щодо обмеження цін. Так, унтер-офіцер додаткового штату жандармського управління доповідав начальникові жандармського управління Військового генерал-губернаторства Галичини про те, що 29 березня 1915 р. «євреї міста Жовква не бажали продавати хліб за встановленою таксою та організували між собою страйк, у зв'язку з чим місто Жовква залишилося зовсім без хліба» [21, арк. 31].

Частіше порушення були неорганізовані й мали індивідуальний характер. До прикладу, місцевого жителя м. Збаража Тернопільської губернії Іцку Розенштока 20 вересня 1914 р. визнали винним «у не добросовісному підвищенні цін, тобто, в порушенні обов'язкової постанови Тернопільського губернатора від 26 серпня ц. р.» і притягнуто до відповідальності «на перший раз, арешту при Збаразькій в'язниці на два тижня» [21, арк. 3–4]. До такого ж виду відповідальності притягнуто й торговця м. Збаража Л. Шапу, на якого 14 вересня 1914 р. складено протокол про завищення ним цін на цвяхи [27, арк. 3–4]. Власника «Гранд-Кафе» А. Кочмаровського, жителя м. Ярослава Перемишльської губернії, за продаж продуктів за цінами, утричі вищими за встановлені такси, у квітні 1915 р. притягнуто до відповідальності: сплата штрафу в сумі 300 крб., або ж арешт строком на один місяць [22, арк. 1–8].

У липні 1916 р. у м. Коломия виявлено 76 річного пекаря Я. Шемечка, який продавав булки за завищеними цінами (по 40 коп. за 55 декограмову булку замість встановлених 18 коп.). Порушник пояснював свої дії тим, що ціна на борошно була дуже високою, а тому собівартість готової продукції виявилася вищою за встановлені такси. Як наслідок, не вигідно було взагалі пекти хліб, щоб продавати за таксованими цінами [39, арк. 11–11 зв.].

За продаж хліба і сірників за завищеними цінами торговців м. Броди Хану Френких і Фішлера Адлера у серпні 1916 р. притягли до відповідальності відповідно: першу порушницю – до штрафу на суму 25 крб., або до арешту на 7 діб; другого порушника – до штрафу на суму 15 крб., або до арешту на 5 діб [34, арк. 18–19, 20–24 зв.].

У серпні 1916 р. у м. Коломий притягнуто до відповідальності місцевого торговця М. Вебера, котрий здійснював торгівлю сірниками австрійського виробництва за завищеними цінами, та ще й

«з-під поли», ховаючи свій товар [39, арк. 1–5 зв.]. У відомостях до протоколу про виявлене правопорушення начальник повіту виніс вирок – «піддати арешту на один місяць, сірники конфіскувати», а кошти від продажу товару зарахувати в дохід казни [39, арк. 3]. У серпні 1916 р. виявлено п'ять 25-відерних бочок керосину у місцевого купця Давида Лойтенберга, який «ухилився від продажу цього керосину по існуючих в м. Бродах цінах». Порушник був притягнений до арешту строком на півтора місяці [34, арк. 62–62 зв., 70, 72–72 зв.].

На думку львівського губернатора, саме «місцеві євреї, в руках яких заходила вся торгівля, почали активно вивозити з м. Броди в Росію, з ціллю наживи, предмети першої необхідності: борошно, крупу, зерно, масло та ін.» [17, арк. 13]. У листі губернатора до військового генерал-губернатора від 24 жовтня 1914 р. повідомлялося, що у зв'язку з масовим вивезенням товарів з Галичини місцеве населення почало відчувати їх дефіцит і, як наслідок, значно підвищилися ціни. Львівський губернатор пропонував прийняти відповідну обов'язкову постанову, яка б забороняла євреям здійснювати вивезення товарів. І це при тому, що головним начальником постачання армій Південно-Західного фронту 11 листопада 1914 р. вже прийнято «Тимчасові правила щодо в'їзду в Галичину осіб з губерній Російської імперії, виїзду з Галичини і рух в середині Галичини» [20, арк. 61–61 зв.], якою запроваджувалася пропускна система прикордонного руху для всіх без винятку осіб, щоправда, без зазначення національностей. Все ж таки 13 лютого 1915 р. військовим генерал-губернатором Г. Бобринським прийнято спеціальну обов'язкову постанову щодо обмеження руху євреїв у межах Галичини й Буковини. У преамбулі до постанови вказувалося, що «на основі наказу Головнокомандувача армій Південно-Західного фронту, у зв'язку з посиленням в останній час шпіонажу з боку євреїв» встановлено низку заборон та обмежень у пересуванні осіб єврейської національності: 1) Заборонено в'їзд у межі Галичини особам єврейської національності. 2) Заборонено особам єврейської національності переїжджати із одного повіту Галичини до іншого. 3) Винні у порушенні цієї постанови притягуватимуться в адміністративному порядку до застосування штрафу у сумі трьох тисяч рублів або утримання у в'язниці до трьох місяців [20, арк. 62]. Такі обмеження не дозволяли місцевим торговцям єврейської національності перевозити товари не те, що за межі Галичини й Буковини, а й вільно рухатися між повітами. Такий стан, мав до деякої міри і зворотній бік – ускладнювалися товарообмінні міжрегіональні операції між повітами, не постачалися в окремі міста і населені пункти продукти, які не вироблялися у межах повіту, інші особливі товари, такі як чай, кава, рис, мило та ін. Здатність єврейського населення до вмілого ведення торгівельної справи була беззаперечною, а обмеження в пересуванні з метою торгівлі сповільнювало підприємницьку активність у регіоні й негативно впливало на надходження податків до місцевих бюджетів. У пояснювальній записці до бюджету м. Доброгомілля Львівської губернії від 30 березня 1915 р. до військового генерал-губернатора Галичини зазначалося, що «дозвіл євреям повернутися у місто при їхньому занятті торгівлею може підвищити доходи міста» [18, арк. 174 зв.].

Під час другої окупації російськими військами західноукраїнських земель це питання залишалося актуальним. У жовтні 1916 р. уповноважений Міністерства землеробства при штабі головнокомандувача армій Південно-Західного фронту інформував чернівецького губернатора про те, що в Радауцькому і Серетському повітах єврейські спекулянти масово скуповували у місцевого населення велику рогату худобу за безцінь. У цьому листі пропонувалося «затримувати скуплену спекулянтами худобу і передати її Міністерству Землеробства для здачі її діючій армії» [36, арк. 4], у відповідь на що надано відповідний дозвіл від чернівецького губернатора [36, арк. 10]. Зниження ціни на рогату худобу зумовлено тим, що після другого вторгнення російських військ на територію Галичини й Буковини у місцевого населення нічим було годувати тварин. Усе сіно, солому та інший корм забрано як австрійськими, так і російськими військами. На зиму люди почали масово спродувати худобу, пропозиція була завищена, внаслідок чого ціни різко знизилися. При цьому інтендантську службу російської армії, яка здійснювала закупи худоби у населення, зовсім не бентежив той факт, що закупи здійснювалися за цінами, нижчими від зазначених у тарифах на м'ясо в живій вазі.

Таким чином, цінова політика російської окупаційної влади, була наслідком комплексу негативної фінансово-економічної поведінки російської окупаційної влади на захоплених територіях, яка супроводжувалася руйнацією промисловості, сільського господарства, транспортних комунікацій, зовнішньоекономічних зв'язків, наявністю проблем у грошовому обігові, обмеженням вільного товарообороту на окупованих територіях тощо. Реалізацію цінової політики уряду Російської імперії на окупованих територіях покладено на чиновників цивільного управління Тимчасового військового генерал-губернаторства Галичини уповноваженими: військового генерал-губернатора, губернаторів та начальників повітів. Встановлення максимальних цін (такс) на товари першої необхідності здійснювалося під жорстким контролем окупаційної влади та були значно нижчими за ціни, які існували на тіньовому продовольчому ринку, що породжувало спекуляцію та

недобросовісну торгівлю продуктами харчування. У цілому, адміністративні заходи, які вживала російська окупаційна влада з метою штучного втримання інфляційних процесів та запобігання зростанню цін на продукти першої необхідності, виявилися малоефективними та не вирішували проблеми нестачі продуктів харчування.

Список використаних джерел

1. Берест І. Соціальне становище населення Східної Галичини і Західної Волині в роки Першої світової війни: автореф. дис. ... канд. іст. наук: спец.: 07.00.01 «Історія України». Львів, 2009. 22 с.
2. Великочий В. С. Австро-Угорська політика в Галичині періоду Першої світової війни: штрихи до аналізу української історіографії. Проблеми історії України XIX–XX ст. Вип. XVII. С. 373–389.
3. Временное положение об управлении областями Австро-Венгрии, занятыми по праву войны: Приказ Начальника Штаба Верховного Главнокомандующего от 19 августа 1914 г. // Центральный державный исторический архив Украины, м. Київ (далі – ЦДІАК України). Ф. 722. Оп. 2. Спр. 6. Арк. 1–8.
4. Временное положение об управлении областями Австро-Венгрии, занятыми по праву войны: Приказ Начальника Штаба Верховного Главнокомандующего от 3 июля 1916 г. // Россия. Штаб Верховного Главнокомандующего (1914–1917). Приказы начальника Штаба Верховного Главнокомандующего за 1916 год. 1916. Ч. 1. 5. Глизнер В. Адміністративно-територіальний поділ Галичини та Буковини Російською окупаційною владою в 1914–1918 рр. // Схід. 2014. № 4. С. 79–83.
6. Ільницький І. Діяльність цивільних органів влади Галичини у роки Першої Російської окупації (Серпень 1914 р. – Червень 1915 р.) // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова: збірник наукових праць. 2015. Серія 6: Історичні науки, Вип. 13. С. 76–81.
7. Кучера І. В. Політика російської окупаційної адміністрації в Східній Галичині у 1914–1917 рр.: автореф. дис. ... канд. іст. наук: спец.: 07.00.02 «Всесвітня історія». Чернівці, 2005. 18 с.; Кучера І. В. Наслідки політики російського окупаційного режиму для східногалицьких земель (1914–1917 рр.) // Україна соборна: зб. наук. статей. Історична регіоналістика в контексті соборності України. Вип. 2. № 3. К.: І-т. історії України НАН України, 2005. С. 253–260.
8. Литвин М. Україна у Першій світовій війні: сучасна російська історіографія проблеми // Військово-науковий вісник. Вип. 7. 2005. С. 35–47.
9. Лозинська І. Г. Російські воєнні генерал-губернаторства у Галичині в період Першої світової війни: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук: спец.: 07.00.01 «Історія України». Львів, 2010. 19 с.; Лозинська І. Г. Організація російського цивільного управління у Галичині (серпень-вересень 1914 року) // Східноєвропейський історичний вісник. Вип. 2. 2017. С. 21–30.
10. Любченко В. Б. Російська окупаційна адміністрація у Галичині та на Буковині // Велика війна (1914–1918) і Україна. К., 2013. С. 248–300.
11. Мазур О. Я. Східна Галичина у роки Першої світової війни (1914–1918): автореф. дис. ... канд. іст. наук: 20.02.22 «Військова історія». Львів, 1997. 22 с.; Мазур О. Я., Сухий О. М. Українське населення Галичини на початку Першої світової війни: агресивні акції австрійської влади. Держава та армія // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2000. № 408. С. 73–78.; Мазур О. Я., Патер І. Г. Галицька «Руїна»: соціально-економічне становище Східної Галичини (1914–1915 рр.) // Держава та армія. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2007. № 584. С. 44–52.
12. Орлик С. В. Українське повітове місто і велика війна: продовольчі проблеми та ріст цін // Проблеми історії України XIX – початку XX ст. Випуск XXIII. 2014. С. 133.
13. Произвольное понижение курса русских денег // Прикарпатская Русь. 1914. № 1434. С.4.
14. Реснт О., Янишин Б. Україна в період Першої світової війни: історіографічний аналіз // Український історичний журнал. № 4. 2004. С. 3–31; Реснт О. П. Україна в імперську добу (XIX – початок XX ст.). К.: Інститут історії України НАН України, 2003. 340 с.
15. Російська адміністрація // Діло. № 212 (4) (30 січня). 1915. С. 3.
16. Торговля в Львові // Прикарпатская Русь. 1914. № 1417. С. 4.
17. ЦДІАК України. Ф. 361. Оп. 1. Спр. 82.
18. ЦДІАК України. Ф. 361. Оп. 1. Спр. 547.
19. Там само. Ф. 363. Оп. 1. Спр. 67.
20. Там само. Ф. 365. Оп. 1. Спр. 55.
21. Там само. Ф. 365. Оп. 1. Спр. 133.
22. Центральный державный исторический архив Украины, м. Львів (далі – ЦДІАЛ України). Ф. 645. Оп. 1. Спр. 119.
23. ЦДІАЛ України. Ф. 645. Оп. 1. Спр. 160.
24. Держархів Івано-Франківської обл. Ф. 12. Оп. 1. Спр. 19.
25. Там само. Спр. 96.
26. Там само. Ф. 62. Оп. 1. Спр. 186.
27. Держархів Тернопільської обл. Ф. 370. Оп. 1. Спр. 8 а.
28. Там само. Спр. 192.
29. Там само. Спр. 383.
30. Там само. Спр. 389.
31. Там само. Спр. 451.
32. Там само. Спр. 265.
33. Держархів Львівської області. Ф. 905. Оп. 1. Спр. 130.
34. Там само. Спр. 153.
35. Держархів Чернівецької обл. Ф. 283. Оп. 1. Спр. 119.
36. Там само. Спр. 135.
37. Там само. Спр. 160.
38. Там само. Спр. 161.
39. Там само. Спр. 163.
40. Там само. Ф. 505. Оп. 1. Спр. 37.

References

1. Berest I. Sotsialne stanovyshche naselennia Skhidnoi Halychyny i Zakhidnoi Volyni v roky Pershoi svitovoi viiny [Social situation of the population of Eastern Galicia and Western Volhynia during the First World War]: Avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ist. Nauk: 07.00.01. Lviv, 2009. 22 s.
2. Velykochyi V.S. Avstro-Uhorska polityka v Halychyni periodu Pershoi svitovoi viiny: shtrykhy do analizu ukrainskoi istoriohrafii [Austro-Hungarian Politics in Halychyna during the period of the First World War: A Strokes for an Analysis of Ukrainian Historiography]. Problemy istorii Ukrainy XIX–XX ct. Vyp. XVII. S.373–389.
3. Vremennoye polozhenye ob upravlenyy oblastiami Avstro-Venhrii, zaniatymi po pravu voiny: Prikaz Nachalnika Shtaba Verkhovnego Glavnokomanduiushchego ot 19 avgusta 1914 h.// Tsentralnyi derzhavnyi istorychnyi arkhiv Ukrainy, m.Kyiv (dali – TsDIAC Ukrainy). F.722. Op.2. Spr.6. Ark.1–8; Derzhavnyi arkhiv Ivano-Frankivskoi oblasti. Op.1. Spr.3. Ark. 1–4zv.
4. Vremennoye polozheniye ob upravlenii oblastiami Avstro-Venhrii, zaniatymi po pravu voiny: Prikaz Nachalnika Shtaba Verkhovnego Glavnokomanduiushchego ot 3 yuliia 1916 h.// Rossiya. Shtab Verkhovnego Glavnokomanduiushchego (1914–1917).

Prikazy nachalnika Shtaba Verkhovnoho glavnokomanduushchego za 1916 hod. 1916. Ch. 1. 5. Hlyzner V. Administrativno-terytorialnyi podil Halychyny ta Bukovyny Rosiiskoiu okupatsiinoiu vladoiu v 1914–1918 rr. [Administrative-territorial division of Halychyna and Bukovina by Russian occupation authorities in 1914–1918]. Skhid. 2014. №4. S.79–83. 6. Ilnytskyi I. Diialnist tsyvilnykh orhaniv vlady Halychyny u roky Pershoi Rosiiskoi okupatsii (Serpen 1914 r. – Cherven 1915 r.) [Activities of the Civil Authorities of Halychyna during the First Russian Occupation (August 1914 – June 1915)]. Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova: zbirnyk naukovykh prats. Kyiv, 2015. Seriia 6: Istorychni nauky, Vyp. 13. S. 76–81. 7. Kuchera I.V. Polityka rosiiskoi okupatsiinoi administratsii v Skhidnii Halychyni u 1914–1917 rr. [The policy of the Russian occupation Administration in Eastern Galicia in 1914–1917]: avtoref. dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.02, Chernivtsi, 2005. 18 s.; yoho zh, Naslidky polityky rosiiskoho okupatsiinoho rezhymu dlia skhidnoholytskykh zemel (1914–1917 rr.) [Consequences of the policy of the Russian occupation regime for the Eastern Galicia lands (1914–1917)]. Ukraina soborna: zb. nauk. statei. Istorychna rehionalistyka v konteksti sobornosti Ukrainy. Vyp.2. №3. K.: I-t. istorii Ukrainy NAN Ukrainy, 2005. S.253–260. 8. Lytvyn M. Ukraina u Pershii svitovii viini: suchasna rosiiska istoriografia problemy [Ukraine in the First World War: Contemporary Russian Historiography of the Problem]. Viiskovo-naukovyi visnyk. Vyp.7. 2005.S.35–47. 9. Lozynska I.H. Rosiiski voieni heneral-hubernatorstva u Halychyni v period Pershoi svitovoi viiny [Russian military governor-general in Galicia ranks during the First World War:]; avtoref. dys. ... kand. ist. nauk: 20.02.22. Lviv, 2010. 19 s. 10. Liubchenko V. B. Rosiiska okupatsiina administratsiia u Halychyni ta na Bukovyni [Russian occupation administration in Galicia and in Bukovina. Great War (1914–1918) and Ukraine]. Velyka viina (1914–1918) i Ukraina. K., 2013. S. 248–300. 11. Mazur O. Ya. Skhidna Halychyna u roky Pershoi svitovoi viiny (1914–1918) [Eastern Galicia during the First World War (1914–1918)]; avtoref. dys. ... kand. ist. nauk.: 20.02.22. Lviv, 1997. 22 s.; Mazur O.Ya., Pater I.H. Halytska «Ruina»: sotsialno-ekonomichne stanovyshche Skhidnoi Halychyny (1914–1915 rr.) [Galician «Ruin»: socio-economic situation in Eastern Galicia (1914–1915)]. Derzhava ta armiia. Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika». Lviv, 2007. № 584. S. 44–52. 12. Orlyk S.V. Ukrainke povitove misto i velyka viina: prodovolchi problemy ta rist tsin [Ukrainian county town and the Great War: the food problems and the rise of prices]. problemy istorii ukrainy xix – pochatku xx st. vypusk xxiii. kyiv., 2014. S. 133. 13. Proyzvolnoe ponyzhenye kursa russkykh deneh [The arbitrary depreciation of the course of Russian money]. Prykarpatskaia Rus. 1914. № 1434. S.4. 14. Reient O.P. Ukraina v impersku dobu (XIX – pochatok XXst.) [Ukraine in the imperial period (XIX – early XX centuries)]. K.: Instytut istorii Ukrainy NAN Ukrainy, 2003. 340 s. 15. Rosiiska administratsiia [Russian administration]. Dilo. 1915. № 212 (4) (30 sichnia). S.3. 16. Torhovlia v Lvove [Trade in Lviv]. Prykarpatskaia Rus. 1914. № 1417. S.4. 17. TsDIAK Ukrainy. F.361. Op.1. Spr.82. 18. Ibid. Spr.547. 19. Ibid. F. 363. Op.1. Spr.67. 20. Ibid. F. 365. Op.1. Spr.55. 21. Ibid. Spr.133. 22. Tsentralnyi derzhavnyi istorychnyi arkhiv Ukrainy, m.Lviv (dali – TsDIAL Ukrainy). F. 645. Op.1. Spr.119. 23. TsDIAL Ukrainy. F.645. Op.1. Spr.160. 24. Derzhavnyi arkhiv Ivano-Frankivskoi oblasti. F.12. Op.1. Spr.19. 25. Ibid. F.12. Op.1. Spr.96. 26. Ibid. F.62. Op.1. Spr.186. 27. Derzhavnyi arkhiv Ternopilskoi oblasti. F. 370. Op.1. Spr.8a. 28. Ibid. Spr.192. 29. Ibid. Spr.383. 30. Ibid. Spr.389. 31. Ibid. Spr.451. 32. Derzhavnyi arkhiv Lvivskoi oblasti. F. 905. Op.1. Spr.130. 33. Ibid. Spr.153. 34. Derzhavnyi arkhiv Chernivetskoi oblasti. F.265. Op.1. Spr.265. 35. Ibid. F. 283. Op.1. Spr.119. 36. Ibid. Spr.135. 37. Ibid. Spr.160. 38. Ibid. Spr.161. 39. Ibid. Spr.163. 40. Ibid. F.505. Op.1. Spr.37.

Svitlana Orlyk

PRICING POLICY OF THE RUSSIAN OCCUPATION AUTHORITIES IN THE TERRITORY OF GALICIA AND BUKOVINA DURING THE FIRST WORLD WAR

The article discloses the pricing policy of the Russian occupation authorities which was carried out in the occupied territories of Galicia and Bukovina in terms of fixing maximum prices (charges) for essential goods. It has been proved that the inflation processes that took place in the occupied West Ukrainian lands were the result of not only military operations but also the negative financial and economic behaviour of the Russian occupation authorities in the captured territories. The analysis of the maximum prices (charges) for essential goods which were fixed in the cities and gminas of Ternopil, Lviv, Chernivtsi and Peremyshl provinces was carried out. The analysis showed negative dynamics of price growth. It was specified that the compulsory administrative measures taken by the Russian occupation authorities to artificially curb inflation processes and prevent price increases for essential products proved to be ineffective and did not solve the problem of food shortages.

Key words: First World War, Halychyna, Bukovina, the Russian Empire, Russian occupation, pricing policy, essential goods.